

Cicero'nun Marcus Antonius Stratejisi: Philippicae Söylevleri

Serkan Güzel¹

ORCID-0000-0002-2918-0194

Eylem Güzel²

ORCID-0000-0001-6772-4108

Öz

Bir politikacı ve hatip olarak Cicero, Roma'da iç çatışmalar döneminin tanığı olduğunu belgeleyen Philippicae Söylevleri'ni vermiştir. Bu Philippicae Söylevleri'nin belirgin özelliği Romalı bir komutan olan Marcus Antonius'u eleştirmesidir. Bu yazının amacı, Cicero'nun Marcus Antonius'u Roma düşmanı olarak göstermeye çalışan stratejisini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, Cicero'nun Marcus Antonius'a yönelttiği Roma düşmanlığı temasını en yoğun olarak içeren dördüncü ve beşinci söylevler ele alınmıştır. Cicero'nun bu iki söylevinden elde edilen dört bağlama eleştirel söylem çözümlemesi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cicero, Marcus Antonius, Philippicae Söylevleri

¹ Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, sguzel@pau.edu.tr

² Dr. Pamukkale Üniversitesi, egguzel@hotmail.com

Cicero's Strategy about Marcus Antonius: Philippicae Speeches

Serkan Güzel³

ORCID-0000-0002-2918-0194

Eylem Güzel⁴

ORCID-0000-0001-6772-4108

Abstract

As a politician and orator, Cicero gave Philippicae Speeches which demonstrate him as a witness of inner fighting period in Rome. In this sense, one of the characteristic of this Philippicae Speeches was about critics of Marcus Antonius who was a Roman commander. Aim of this article reveals Cicero's strategy that try to show Marcus Antonius as an enemy of Roma. In this way, forth and fifth speeches that include numerous theme of Roman enemy accusation directing from Cicero to Marcus Antonius have discussed. Critical discourse analysis will be applied to four context attained from Cicero's this two speeches.

Keywords: Cicero, Marcus Antonius, Philippicae Speeches

---

³ Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, sguzel@pau.edu.tr

⁴ Dr. Pamukkale Üniversitesi, egguzel@hotmail.com

Giriş

Efsanevi kuruluşu⁵ M.Ö. 8. yüzyılın ortalarına dek uzanan ve iki asırdan daha uzun bir süre boyunca krallıkla idare edilen Roma'nın Cumhuriyet idaresine geçişi M.Ö. 6. yüzyılın sonlarında olmuştur.⁶ Roma'nın M.Ö. 509'da gerçekleşen *Res Publica* yani Cumhuriyet'e geçiş sürecindeki en etkili unsur, Roma'nın kuruluşundan itibaren başa geçen krallardan son ikisinin, yasal olmayan yollarla iktidarı ele geçirerek gücü kendi bünyelerinde toplamaları olmuştur. Bu süreç, kişiselleşen yönetim şeklini de beraberinde getirmiştir. Yozlaşan krallık sisteminin, tiranlık tarzı bir yönetim sistemine dönüşmesiyle birlikte bu duruma tahammül edemeyerek ayaklanan soylu aristokrat kesimin, mevcut kralı Roma'dan kovması ve idareyi ele geçirmesiyle krallık sistemi tarihe karışmış ve Cumhuriyet kurulmuştur.⁷

Roma Cumhuriyet döneminin sona ermesi, M.Ö. 2. yüzyılın sonlarında baş gösteren sınıf mücadeleleri ile yakından ilişkilidir. Bu dönemde Roma'daki iç huzurdan eser kalmamış, hem halk hem de yönetici sınıf için zorlu bir dönem başlamıştı. Üstelik Roma merkezli toplumsal göçlerin yanı sıra kırsal bölgeden kente geçişlerdeki yoğunluk sosyo-politik yapıyı ciddi anlamda etkilemiş, böylelikle ekonomik sıkıntılar iyiden iyiye hissedilmeye başlamıştı. Yine de Roma için en zor dönem, mevcut sorunlara ekonomik reformlar vasıtasıyla çözüm bulunmasını talep eden halk ile buna karşı çıkan senato arasındaki iktidar mücadelesinin kanlı çatışmalara dönüşmesiyle başlamıştı. Bunun üzerine mevcut durumu düzeltmek, köylü sınıfı ile orta sınıfı iyileştirmek ve orduyu güçlendirmek isteyen aristokrat sınıf mensubu kişiler harekete geçmişti. Bundan sonraki süreçte Gracchus kardeşlerin M.Ö. 133 yılında başlayan ve başarısızlıkla sonuçlanan reform girişimleri, M.Ö. 107 yılında askeri hizmetin kamu görevi olmaktan çıkarılıp paralı askerlik sistemine dönüştürülmesiyle birlikte askerliğin

⁵ Roma'nın efsanevi kuruluşu ve tarihi süreci içeren iki antik kaynak için bkz. Titus Livius, *The History of Rome/Historiae Ab Urbe Condita*, (Trans. Benjamin Oliver Foster), Harvard University Press, London 1919; Vergilius, *Aeneas*, (Çev. İ. Z. Eyuboğlu), Payel Yayınları, İstanbul 2010.

⁶ Pelin Atayman Erçelik, "Roma'nın Kuruluş Efsaneleri", *Doğu Batı*, 11/47, 15-22, 2008, s. 16-21.

⁷ Mehmet Ali Ağaogulları-Levent Köker, *İmparatorluktan Tanrı Devleti'ne*, İmge Kitabevi, İstanbul 2011, s. 16; Sabahat Atlan, *Roma Tarihinin Ana Hatları*, I. Kısım Cumhuriyet Devri, TTK Basımevi, Ankara 2014, s. 25-27.

meslek haline gelmesi ile başlamış oldu. M.Ö. 82’de diktatör seçilen Sulla’nın siyasi eylemleri Romalıların monarşi düzenini benimseme eğiliminde en etkili unsurlardan biri olsa da sonraki politik faaliyetlerde Cumhuriyetin korunması ve devamlılığının sağlanması her zaman esas oldu. M.Ö. 60 yılında ise *triumvirlik* adı verilen üçlü yönetim sistemine geçildi. Bu sistemde, askeri başarıları ve toprak kazanımları sayesinde halkın desteğini kazanan Caesar, diğer iki *triumvir* Pompeius ve Crassus’a göre ön plandaydı. Pompeius ile girdiği askeri mücadelede Caesar’ın kazanan taraf olması ve bu mücadelenin ardından Mısır’a kaçan Pompeius’un orada öldürülmesiyle⁸ birlikte Caesar Roma’daki en güçlü kişi haline geldi. Parth seferine çıkmadan hemen önce Roma’daki hakimiyetini pekiştirmek isteyen Caesar’ın bu amacını gerçekleştirebilmesi için Lupercalia bayramında taç giymesi kararlaştırılmış olsa da Caesar’ın monarşi yanlısı tutumunu iyiden iyiye açığa çıkaran bu olay karşısında verilen tepkiler halkın bu değişime henüz hazır olmadığını ortaya koydu. En nihayetinde Caesar’ın Roma’ya hâkim olma sürecindeki monarşi yanlısı tutumu açıkça ortaya çıkmıştı. Bu süreç, Cumhuriyet’ten ziyade monarşi yanlısı olduğu yönünde düşünen muhaliflerin senato toplantısı öncesinde Caesar’a suikast düzenlemeleri ile birlikte 15 Mart 44 yılı itibarıyla son buldu.⁹

Caesar’a düzenlenen bu suikast Romalılar Cumhuriyete fazlasıyla bağlı olduğunu göstermiştir. Nitekim Romalılar, Cumhuriyet rejimini, layıkıyla uygulayan ilk devlet olma özelliğine sahiptir.¹⁰ Dolayısıyla Romalılar tam bir Cumhuriyet aşığıdır. Roma’da Cumhuriyet yanlısı olarak adından söz edilebilecek en önemli kişilerin başında ise Cicero (M.Ö. 106-43) gelmektedir. Roma’da sınıf mücadelelerinin ve kanlı iç çatışmaların yoğun olduğu bir dönemde yaşamış olan Cicero, yukarıda sözü edilen olayların birebir tanığı sıfatını taşıyan bir politikacı ve hatip olması hasebiyle oldukça önemli bir siyasi karakter olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁸ Caesar, İç Savaş, 3.103-104; Appian, Historia Romana, 2.12.84-86,89; Dio, Historiae Romanae, 42. 3-9; Suetonius, Tanrısız Julius Caesar, 34-35; Strabo, Geographica, 17. 1. 11; Plutarkhos, Caesar, 48.

⁹ Suetonius, Tanrısız Julius Caesar, 82; Plutarkhos, Marcus Antonius, 14; Halil Demircioğlu, Roma Tarihi I, TTK Basımevi, Ankara 2011, s. 56-57; Mehmet Ali Ağaoğulları-Levent Köker, İmparatorluktan Tanrı Devleti’ne, İmge Kitabevi, İstanbul 2011, s. 39-40, 42-46.; Sabahat Atlan, Roma Tarihinin Ana Hatları, I. Kısım Cumhuriyet Devri, TTK Basımevi, Ankara 2014, s. 125-126, 204.; Patrick Le Roux, Roma İmparatorluğu, (Çev. İsmail Yerguz), Dost Kitabevi, Ankara 2011, s. 15-17.

¹⁰ Toktamış Ateş, “Cumhuriyet”, Doğu Batı, 11/47, 64-82, 2008, s. 67.

Cicero özellikle bu dönemde Cumhuriyet’i tehlikeye sokan kişiler arasında gördüğü Marcus Antonius’u eleştiren söylevler vermiştir.

1-Cicero’nun Philippicae Söylevleri

M.Ö. 1. yüzyılın ortalarında Cicero tarafından kaleme alınan *Philippicae Söylevleri*¹¹ ilki Caesar’ın ölümünden sonra olmak üzere onun tarafından verilmiş olan toplam on dört söylevi içermektedir. Bu söylevler M.Ö. 44-43 yılları arasındaki süreci detaylı bir şekilde anlatan belgelerdir. Monarşi rejimini savunduğu düşünülen Caesar’ın M.Ö. 44 yılında bir suikast sonucu öldürülmesi ile başlayan ve Roma devletinin en sıkıntılı dönemlerinden biri olarak nitelendirilebileceğimiz sürecin Caesar’ın evlatlık oğlu Octavianus’un M.Ö. 43 yılında Roma’ya gelmesiyle sona erdiği göz önünde bulundurulduğunda *Philippicae Söylevleri’nin* dönemin Romasını, yaşanan siyasi gelişmeleri, koyu Cumhuriyet taraftarı olan bir hatibin bu rejimin mevcudiyetini muhafaza etmek adına sürdürmüş olduğu mücadeleyi anlatması bakımından oldukça önemli belgeler olduğu daha iyi anlaşılır.¹²

Cumhuriyetin yıkılma sürecinde başrol oynayan Cicero, Cumhuriyet rejimi ve onun sürekliliği için çaba gösterirken, Caesar’ın ölümünden sonra devleti tek başına ele geçirerek tek adam yönetimini getirmesinden çekindiği Marcus Antonius’u hedef alan söylevleriyle öne çıkmıştır. Cicero’nun M.Ö. 44-43 yıllarında verdiği söylevlerin tamamını kapsayan *Philippicae Söylevleri* onun Marcus Antonius’a olan eleştirel tutumunu yansıtır. Bu eleştirel tutumun temelindeki sebep ise Plutarkhos’un *Marcus Antonius* adlı eserinde karşımıza çıkmaktadır. Plutarkhos’a göre Marcus Antonius’un annesi Iulia, eşinin ölümünden sonra Cornelius Lentulus ile evlenmişti. Fakat Cornelius Lentulus, M.Ö. 63 yılında halkın borçlarını affetme vaadiyle ikinci kez konsül adayı olan fakat rejim değişikliği

¹¹ M. Tullius Cicero, *Philippics/Philippicae*, (Ed. Albert Clark-Albert Curtis Clark), Oxford 1918.

¹² Marcus Tullius Cicero, *Philippicae Söylevleri I* (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 7.

istemeyen tarafın çoğunlukta olması nedeniyle seçilemeyen Catilina'nın başlattığı Catilina İsyanı'na¹³ katıldığı gerekçesinden yola çıkarak Cicero'nun emriyle öldürüldü. Dolayısıyla bu olay Cicero-Marcus Antonius arasındaki kin ve düşmanlığın ilk sebebi oldu.¹⁴ İkili arasındaki bu düşmanlık, Cicero'nun söylevlerinde sıkça yer verdiği ağır ithamlarda da açıkça görülmektedir. Caesar'ın 15 Mart 44 yılında öldürüldüğü sırada konsül olarak görev yapan Marcus Antonius'un siyasi girişimleri Cicero'nun söylevlerinde fazlasıyla yer bulmuştur. Bu söylevlerden sadece *Birinci Philippicae Söylevi* diğer söylevlerden farklıdır. Zira Cicero, 2 Eylül 44 yılında vermeye başladığı söylevlerin ilki olan *Birinci Philippicae Söylevi*'nde¹⁵ Marcus Antonius'a karşı fazlasıyla ılımlı hatta uzlaşmacı bir tutum içinde olmuştur. Fakat Marcus Antonius, Cicero'nun bu ılımlı yaklaşımı ve konuşmasından dahi rahatsız olmuş ve ona karşı bir savunma yapma ihtiyacı hissetmiştir. Bunun üzerine Marcus Antonius 19 Eylül 44'te Cicero'ya karşı bir söylev vermiştir. Bu söylevde Cicero'ya olan düşmanlığını açık bir dille ortaya koyan Marcus Antonius'un konuşması, Cicero tarafından çok ağır bir dille eleştirilmiştir. Öyle ki Cicero, Marcus Antonius'u "*orationem ex ore imprussimo evomuit*" yani "*son derece iğrenç ağızından kusarcasına bir söylev verdi*"¹⁶ diyerek eleştirmiştir.¹⁷ Hatta bu söylevi için "*O denli aptaldın ki, tüm konuşmanda kendinle dövüşüyordun...*"¹⁸ "*İnsan mı desem, koyun mu desem, şunun aptallığına bakın... Sözlerinde bu denli aptallık varsın olsun; yaptığı işlerde ve düşüncelerinde ne denli büyük bir aptallık var!*"¹⁹ "*Ey delilerin delisi, bu suçlamaları toplamak için bir başkasının evinde bu denli uzun zaman söylev verme çalışması mı yaptın? Bununla birlikte, en yakınlarının söylediklerine göre sen zekânı geliştirmek için değil de içtiğin şarabı çıkarmak için söylev verme çalışması yapıyordun...*"²⁰ ifadelerini kullanmıştır. Bu kapsamda

¹³ Catilina İsyanı için bkz. Gaius Sallustius Crispus, *Catilina Tertibi*, (Çev. Güngör Öner Varınlıoğlu), Remzi Kitabevi, İstanbul 1973.

¹⁴ Plutarkhos, *Marcus Antonius*, II; Mehmet Ali Ağaoğulları-Levent Köker, *İmparatorluktan Tanrı Devleti'ne*, İmge Kitabevi, İstanbul 2011, s. 49; Sabahat Atlan, *Roma Tarihinin Ana Hatları*, I. Kısım Cumhuriyet Devri, TTK Basımevi, Ankara 2014, s. 175.

¹⁵ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, I.2-3; I.XII.35.

¹⁶ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, V.VII.20.

¹⁷ Marcus Tullius Cicero, *Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar)*, (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 55-56.

¹⁸ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, II.VIII.

¹⁹ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, II.XII.30.

²⁰ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, II.XVII.

Cicero'nun, Marcus Antonius'un kötü hitabetini de eleştirdiği “Hitabet öğretmenine ne çok para ödedin! Dinleyin sayın senatörler dinleyin, devletin gördüğü zararları öğrenin. Roma halkının bu denli çok malını vermene karşın aptal olmayı öğrenmek için Leotinus toprağının iki bir dönümünü üstelik de vergisiz olarak hitabet öğretmenin Sextus Clodius'a verdin...” ifadelerinde oldukça belirgindir.²¹

Görülüyor ki Cicero, *Birinci Philippicae Söylevi*'nde Marcus Antonius'a karşı olan ılımlı yaklaşımdan bir sonuç elde edememiştir. Bu nedenle *İkinci Philippicae Söylevi*'nin bir kısmında²² Marcus Antonius'un kendisine yönelttiği suçlamalara yanıt vermiş, diğer on üç söylevde de onu en ağır şekilde eleştirme stratejisi yürütmüştür. Büyük bir kin ve düşmanlık beslediği Marcus Antonius'un siyasi eylemlerini detaylarıyla ortaya koyarken halkın yanı sıra senato üzerinde de etkili olmaya çalışan Cicero onun aleyhine senato kararı alınması yönünde çaba göstermiş, hatta onu “vatan haini” ilan ettirmek için elinden geleni yapmıştır. Octavianus'tan büyük bir övgü ile bahsederken Marcus Antonius'u şiddetle eleştirdiği, dördüncüsü ve altıncısını halka, diğerlerini senatoya verdiği bu söylevlerde Cicero'nun temel amacı halkı Marcus Antonius'a karşı kışkırtarak kendi yanına çekmek ve sonrasında halktan aldığı güce dayanarak senato üzerinde baskı kurmaktır.²³ Hem halkı hem de senatoyu Marcus Antonius'un vatan haini olduğu yönünde ikna etme çabası içinde olan Cicero, özellikle senatoyu etkileme konusunda tam bir başarı sağlayamasa da“...*Senato Antonius'a kısaca vatan haini adını henüz vermediyse de, yaptığı işlere bakarak onun artık vatan haini olduğu kanısına varmıştır. Siz de onun vatan haini olduğunu böylesine uyum içinde ve avuçlarınızı patlatırcasına alkışlayıp bağırarak onayladığınız için, şimdi kendime daha çok güveniyorum...*”²⁴ ifadesinden de anlaşıldığı üzere sarf ettiği çabanın meyvesini alma noktasında bir beklenti içine girmiştir. Fakat Cicero'nun Marcus Antonius'u alçak, namussuz, hırsız ve vatan haini olarak göstermek amacıyla verdiği bu söylevler onun hayatına mal olmuştur. Cicero, “*inanılmaz ve tanrısal bir zekaya ve erdeme sahip*”²⁵ olduğunu ifade ederek büyük bir övgüyle bahsettiği Octavianus ve “*alçak ve benliğini yitirmiş*”²⁶

²¹ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, II.43.

²² Cicero, *Philippicae Söylevleri*, II.3-43.

²³ Marcus Tullius Cicero, a.g.e., s. 150.

²⁴ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, IV.I.1-2.

²⁵ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, III.II.

²⁶ Cicero, *Philippicae Söylevleri*, III.II.1.

gibi ifadelerin yanı sıra çok ağır bir dille eleştirerek “vatan haini” ilan ettirmeye çalıştığı Marcus Antonius arasında gerçekleşen anlaşmadan çıkan karar neticesinde 7 Aralık 43 tarihinde acımasız bir şekilde öldürülmüştür. Marcus Antonius’un emriyle öldürülen Cicero’nun kesilen başı ve sağ eli ise *Philippicae Söylevleri*’ni verdiği kürsüye asılmıştır.²⁷

2-Cicero’nun Dördüncü ve Beşinci Söylevleri

Bu makalenin temel amacı, Cicero’nun Marcus Antonius’u Roma(lı) düşmanı olarak gösterme stratejisini ortaya koymaktır. Bu kapsamda Cicero’nun, doğrudan Marcus Antonius’u hedef alan 2., 3., 4., 5. ve 6. söylevlerine eleştirel söylem çözümlemesi uygulaması yapılacaktır.²⁸ Cicero’nun söz konusu bu söylevleri kapsamında ikinci söylevden 13, üçüncü söylevden 4, dördüncü söylevden 5, beşinci söylevden 6 ve altıncı söylevden 2 adet olmak üzere toplam 30 söylem seçilmiştir. Ne var ki Cicero’nun Marcus Antonius’a yönelik söylemlerinin her birine ayrıntılı bir eleştirel söylem çözümlemesi uygulamak, araştırmacının verilerin ayrıntısı içinde kaybolmasını kolaylaştıracaktır gerekçesinden hareketle “Roma düşmanlığı/karşıtlığı” teması ölçüt olarak alınmak suretiyle Cicero’nun söz konusu 30 söylemi arasından yeni bir seçme işlemi yapılmıştır. Böylelikle Cicero’nun Marcus Antonius’a yönelttiği Roma düşmanlığı temasının en yoğun olarak işlendiği söylevlerin 4. ve 5. söylevler olduğu tespit edilmiş ve söylem çözümlemesi bu yönde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu söylevlerde Roma düşmanlığı temasını içermeyen söylemler elendikten sonra Cicero’nun 4. ve 5. söylevlerinden 2’şer tane söylem seçilmiş ve bu 4 bağlama eleştirel söylem çözümlemesi yapılmıştır.

Söylem çözümlemesinin temel unsuru olan “söylem”, herhangi bir olgunun belirli bir form çerçevesinde temsil edilmesinin yanı sıra diğer olgularla arasındaki bağlantıyı belirtme şekli olarak tanımlanabilir.²⁹

²⁷ Marcus Tullius Cicero, *Philippicae Söylevleri I* (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 21-22.

²⁸ Burada Latince’den Türkçe’ye Gül Özaktürk tarafından tercüme edilmiş olan Marcus Tullius Cicero, *Philippicae Söylevleri I* adlı eserden faydalanılmıştır. Bu eserde Cicero’nun on dört söylevinden ilk altı tanesi yer almaktadır. Bkz. Marcus Tullius Cicero, a.g.e., s. 35-198.

²⁹ Türker Baş-Ulun Akturan, *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 25.

Söylem çözümlemesi ise söyleme eyleminin bir yansıması olan dilsel ifadenin sözlü veya yazılı şeklidir.³⁰ Sosyal ve tarihsel bir matris içinde konumlanmış bir unsur olan söylemin belirleyici unsurları siyasal, ekonomik, kültürel ve kişisel gerçekliklerdir.³¹ Söylemi ortaya koyan kaynak kişi ise söylem vasıtasıyla ifade edilen, mevcut kültüre, sosyalleşmenin gerçekleştiği toplumsal gruplara, ait olduğu sınıfa, eğitime ve mesleğe göre değişiklik gösteren mesajı alıcı(lara) yönlendirmek üzere kodlar. Bir söylem için en az iki tarafın bulunmasını gerektirdiğinden yola çıkarak, söylemin bireysel değil sosyal olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu aşamada, taraflardan birinin maruz kaldığı söylemin muhatabı olanların yani algılayan, duyan veya okuyanların vermiş olduğu tepki de söylem kapsamına girer.³² Aslında söylemin karşısında yer alan düşünceler de söyleme göre şekillenir ve söylem içerisinde kendi yerlerini, değerlerini bulurlar.³³ Kısacası insanların tüm eylemleri bir tür söylem çerçevesinde biçimlendiği için söylem hayatın bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla herhangi bir söylem içinde ideolojilerin, ifadelerin, tanımların ve bilimin biçimlendirilmesi mümkündür.³⁴

Söylem çözümlenmesinin odaklandığı nokta şahısların kendi dünyalarını anlamlandırma ve ifade etmede önemli bir unsur olan dili nasıl kullandıklarıdır. Bu süreçte sözün içerdiği anlam, söylem sahibinin durumunu, dinleyenlerin anlama kapasitesini ve değer yargısını kapsamaktadır. Söylem çözümlemesinin temel amacı ise anlamlandırma ve yorumlamayı içerir. Dolayısıyla söylem çözümlenmesinin politika ve ideolojiyi de kapsayan bir forma sahip olduğunu söylemek mümkündür.³⁵ Politik dünyada önemli bir yeri olan retorik ise söylemin en etkili şeklini ifade eder. İkna etme amacı taşıyan ve bu bağlamda hukuki tartışmalarda, politik tartışmalarda ve liderlerin karşılıklı söylemlerinde ön plana çıkan retorik söylemde, söyleyen kişinin söylediklerine inandığını yansıtabilen bir söylem, karşı tarafı ikna edebilecek boyutta kanıt, argüman ve belge ile desteklendiğinde retorik yönden oldukça etkili hale gelir. Bu aşamada

³⁰ Hüseyin Bal, *Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Sentez Yayıncılık, Bursa 2016, s. 286.

³¹ Keith F. Punch, *Sosyal Araştırmalara Giriş. Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, (Çev. D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz), Siyasal Kitabevi, Ankara 2005, s. 215.

³² Hüseyin Bal, a.g.e., s. 286.

³³ Türker Baş-Ulun Akturan, *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 25.

³⁴ Keith F. Punch, a.g.e., s. 214.

³⁵ Türker Baş-Ulun Akturan, a.g.e., s. 26, 28.

kullanılan üslup, ses tekrarları, benzetmeler, ironiler ve karşıt anlatımlardan oluşmaktadır.³⁶ Dolayısıyla söylemi üreten kişi, ortaya koyduğu söylem vasıtasıyla diğer kişileri etkiler ve yönlendirir. Dolayısıyla burada bir etki-tepki durumu söz konusudur.³⁷

Disiplinler arası bir yaklaşım olan söylem çözümlemesi din, siyaset, sanat ve bilim temelli söylemlerin yanı sıra kavramlar ve dilbilgisini de incelemektedir. Zira söylem çözümlemesi sadece metinler bazında değil semboller, gelenek-görenekler, normlar, ifadeler, şekiller ve disiplinler bazında bir yaklaşımdır. Metnin kendisinden ziyade alt metnin kapsamlı bir şekilde çözümlenmesi, asıl ve yan anlamların tespit edilmesini içerir.³⁸ Bir metin ya da söylemde kullanılan dille ilgilenen söylem çözümlenmesinde amaç söylem kapsamında ortaya konan cümlelerin ne anlama geldiğini tespit etmek yani söylemde anlatılmak istenen unsurun düşünce, eylem³⁹ ve konuşma arasındaki bağlantıdan yola çıkarak tespit etmektir.⁴⁰

3-Dördüncü Philippicae Söylevi

Cicero, 20 Aralık 44'te senatoda verdiği Üçüncü Philippicae Söylevinin ardından senatoda görüşülenleri halka aktarmak amacıyla Dördüncü Philippicae Söylevi'ni vermiştir. Her ne kadar halkı senato toplantısı hususunda bilgilendirmeyi amaçlamış olsa da onları Marcus Antonius'a karşı kıskırtmak ve vatan haini ilan edilmesini sağlama çabası içindedir.⁴¹ Bu söylevlerden birinde şu ifadeler yer vermiştir:

³⁶ Hüseyin Bal, Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Sentez Yayıncılık, Bursa 2016, s. 296, 350.

³⁷ Tülin Akşin, "Söylem Üstüne Söylem'lere Dair", Doğu Batı, 3/9, 9-14, 1999, s. 9.

³⁸ Türker Baş-Ulun Akturan, a.g.e., s. 29.

³⁹ Zaten söylemin anlam, biçim, eylem ve etkileşim olmak üzere üç temel unsurundan sonucunu göz önünde bulundurduğumuzda ayrımcılık, meşrulaştırma, karalama, aşığılama, sorunsallaştırma ve marjinalleştirmeyi güç gruplarıyla ilişkili olan eylemler olarak değerlendirebiliriz. Bkz. Hüseyin Bal, a.g.e., s. 351.

⁴⁰ Türker Baş-Ulun Akturan, a.g.e., s. 28, 32.

⁴¹ Marcus Tullius Cicero, Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 150.

“...Ey Romalılar, şu ikisinden biri olabilir: Ya konsüle karşı ordu toplayanlar⁴² görevlerini yerine getiren kişilerdir ya da [senatonun] kendisine karşı haklı olarak silahlanan o adam⁴³ vatan hainidir...”⁴⁴

Düz, yan ve karmaşık anlamlar çerçevesinde semantik/anlam bilimsel boyutta bir çözümleme yapmak gerekirse, yukarıdaki söylemi oluşturan Ey, Romalılar, şu ikisi, ordu, haklı, silahlanmak, o, adam, vatan ve hain kelimelerini ve kelime öbeklerini kapsama almak oldukça anlamlıdır. Düz anlam açısından Ey kelimesi bir seslenişi, Romalılar kelimesi bir ulusu, şu ikisinden biri kelime öbeği bir seçeneği ve seçilmesi gereken bir durumu, ordu kelimesi bir ulusun savunma gücünü, haklı kelimesi daha önce söylediği ya da yaptığının doğruluğu sonradan anlaşılan bir özneyi, silahlanmak kelimesi herhangi bir saldırıya karşı koyacak bir konuma gelmeyi, o kelimesi bir işareti, vatan kelimesi ulusların üzerinde yaşadığı kutsal ve milli sınırları, hain kelimesi ise kötülük yapmaktan hoşlanan kişiyi anlatır.

Yukarıdaki söylem içerisinde, yan anlam açısından üzerine odaklanılması gereken kelime öbekleri, Ey, Romalılar, haklı, o adam ve vatan haini kelimeleridir. Ey kelimesi, bir serzenişi ve öfkeyi çağrıştırır. Daha özeldir, önceden gerçekleşmiş olan olumsuz bir duruma ve söze bir tepkidir. Ayrıca Ey kelimesini kullanarak seslenen özne bir yandan karşısındakini ya kendisi ile özdeş ya da karşısındakini kendisinden daha güçsüz konumda görürken; diğer yandan da kendisinin söyleyeceklerinin her şeyden daha önemli olduğuna dikkat çekme eğilimindedir. Romalılar kelimesi bir ulusu anlatır. İkisinden biri kelime öbeği ortada sadece ve sadece iki seçenek olduğunu, bunun dışında herhangi bir ihtimalin akıllara dahi getirilmemesi gerektiğini anlatır. Haklı kelimesi bir öznenin geçmişte yaptığı ya da söylediği şeyin ne kadar doğru olduğunu, ayrıca bundan sonra da onun geleceğini en iyi şekilde tahmin etme güç ve yeteneğine sahip olan bir özne olduğunu anlatır. O adam kelimesi, her şeyden önce kendisine anda hitap edilen topluluk ile hiçbir benzerliği ya da ortak özelliği olmayan sıradan bir özneyi anlatır. Burada, bize benzemeyenler başkalarına benzerler şeklinde bir ötekileştirme söz konusudur. Ötekileştirme işleminin işlevsel

⁴² Burada, Iulius Caesar'ın evlat edindiği oğlu Octavianus ve o sırada Mutina'da kuşatma altında bulunan Decimus Brutus'tan bahsedilmektedir. Bkz. Marcus Tullius Cicero, Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 151. Dip. 1.

⁴³ Burada bahsedilen kişi Marcus Antonius'tur. Bkz. Marcus Tullius Cicero, a.g.e., s. 151.

⁴⁴ Cicero, Philippicae Söylevleri, IV.I.2.

hale gelebilmesi, işaret edilen kişinin adının kullanılmasının yerine genel anlamdaki adam kelimesinin kullanılması temel bir başlangıçtır. O adam kelime öbeği bir kez zihinlere yerleştikten sonra biz ve o(nlar) algısı oluşmuş olur. Bu durum, mücadele verilmesi ya da savaşılmaması gereken diğerlerine karşı hitap edilen topluluğun yekpare bir bütün olması zorunluluğunu da gündeme getirir. Vatan haini kelime öbeği sadece kurulu yasal/meşru düzene ya karşı çıkan ya da savaş açan değil aynı zamanda söz konusu kurulu düzenden yararlanan ulusa, bu ulusun topraklarına, diline, bayrağına, devletine, başkentine karşı örgütlü bir çaba içinde olmayı anlatır. Gerçekten de genel olarak tüm ulusun üzerinde birleştiği temel perspektiflerden biri de söz konusu vatan ise gerisi teferruattır anlayışıdır. Aslında en küçük çocuktan en yetişkin insana kadar herkes vatanın selametinin yukarıda sayılan tüm kurulu düzenin de selameti (güçlü bir ekonomi ve güçlü bir ordu) demek olduğu bilinci ile yetiştirilir. Vatanın selameti de iyi yetiştirilmeye, çok çalışmaya, fikirler üretmeye, projeler hazırlamanın yanı sıra askerlik yapmaya ve vergi borcunu ödemeye bağlıdır.

Yukarıdaki söyleme sentaks/dilbilgisi boyutunda bir çözümleme yapmak gerekirse, cümlenin öznesi görevindeki Ey Romalılar hitabetinin cümlenin başında yer alması, az sonra söyleyeceğim sadece sizedir, bir başkasına değil anlamı katmaktadır. Hitabeti yapan öznenin, Romalılara söyleyeceği şeyi, cümlenin nesnesi olarak yansıttığı “şu ikisi olamaz” kelime öbeği, kitleye aktarılacak bilgiyi oldukça gizemli bir şekilde, aşama aşama ve sindirerek işleme stratejisine dikkat çekiyor. Vatan haini kelime öbeğinin cümlenin yüklemi halinde ve cümlenin sonunda yer alması, söyleme Ey Romalılar size anlatacağım şeyin özü ve özeti vatan hainliğidir ve bugün en büyük sorunumuz budur anlamı katmaktadır. O adam kelime öbeğinin cümlenin yükleminden hemen önce gelmesi mevcut söyleme o vatan haini artık bizden biri değildir, resmen düşmandır anlamı katmaktadır. O adam kelime öbeğinin “senatonun kendisine karşı haklı olarak silahlanan” sözleri ile sıfatlandırılması, söyleme söz konusu vatan haininin sıradan biri olmadığını silahlı bir orduya sahip olduğunu ve tüm Roma ve Romalılar için tehdit arz ettiği anlamı katmaktadır. Buradaki ya ...ya da.... edatı ise söylemde vatan haini olarak ilan edilen kişinin nasıllığına bir vatan hainine dönüştüğünü anlatmaktadır. Öyle ki bir tarafta görevini yerine getirerek vatanına sahip çıkan, diğer tarafta ise Roma ve Romalılara karşı silahlananlar vardır. Vatan hainliğinin ölçütü ise Roma ve Romalılara karşı silahlanmak suretiyle onlarla savaşmayı göz alanlardır.

Yukarıdaki söyleme semiyoloji/gösterge bilim boyutunda bir çözümleme yapmak gerekirse, hitap edilen topluluk için Roma senatosunun ne kadar önemli olduğu ve buna bağlı olarak bir vatan olan Roma'yı ve Romalıları koruyabilecek tek unsurun devlet olduğu anlamına ulaşılabilir. Söylem semantik, sentaks ve semiyolojik boyutlar birlikte değerlendirilerek yeniden yapılandırılacak olursa, "üstün ulus Romalılar, sizler bir dünya gücü olan yüce Roma'yı vatanseverliğinizle korudunuz ve bir vatansever olarak her zaman sadık kaldınız. Sizden vatan haini çıkmaz, eğer ortada bir vatan haini varsa o da Romalı olamaz. Romalı olmayanların ise aramızda kesinlikle ve kesinlikle yeri olamaz" gibi bir yapıya kavuşur.

Cicero'nun Dördüncü Philippicae Söylevi'nde yer alan bir diğer söylev, Marcus Antonius'u aşağılayan, gözden düşüren ifadeler içermektedir. Burada Cicero, Marcus Antonius'u köle hareketinin lideri Spartacus ile bir tutarken Catilina ile bir benzerliği olmadığını hatta onun gerisinde olduğunu ifade eder.

"...Ey Romalılar, tüm ulusları yenen Roma halkı bir katil, bir haydut ve bir Spartacus'la⁴⁵ savaşacaktır. Ancak kendisini hep Catilina'ya benzeterek övünür, işlediği cinayetlere bakılacak olursa onunla eşittir, çalışkanlık konusunda ise onun gerisindedir. Catilina'nın hiç ordusu olmadığı için apar topar bir ordu kurdu; Antonius ise elindeki orduyu yitirdi. Catilina'yı benim gösterdiğim özenle, senatonun yetkisiyle, kendi çabanız ve erdeminizle nasıl yendiyseniz, aynı biçimde Antonius'un haydutluğunun da, senatoyla şimdiye değin hiç görülmemiş düşünce birliğiniz sayesinde, önderlerinizin ve ordunun erdemiyle bastırıldığını kısa zamanda duyacaksınız."⁴⁶

Düz, yan ve karmaşık anlam çerçevesinde yapılacak olan semantik çözümleme kapsamında ey, Roma halkı, katil, haydut, Spartacus, erdem, düşünce birliği, önder, ordu kelime ve kelime öbeklerinin yukarıdaki söylemi etkili kıldığı görülmektedir. Ey kelimesi bir önceki söylem bağlamında açıklanmıştı. Düz anlam çözümlemesi doğrultusunda katil kelimesi, insan öldüren cani; haydut kelimesi, silahlı soygun yapan, yol kesen kişi; Spartacus kelimesi, MÖ 109-71 yılları Cumhuriyet Roma'sında Galyalılar, Kriksus, Oenomayus, Kastus ve Gannikus ile birlikte üçüncü

⁴⁵ Spartacus, M.Ö. 73-71 yılları arasında köleleri Roma'ya karşı ayaklandırmıştır. Bkz. Marcus Tullius Cicero, Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 157. Dip. 1.

⁴⁶ Cicero, Philippicae Söylevleri, IV.VI.15.

köle savaşının kaçak köle liderlerinden Trakyalı bir gladyatör, başarılı bir askeri lider; Catilina kelimesi, M.Ö.1. yüzyılda yaşayıp öncelikli hedefi Roma Cumhuriyeti'ni yıkmak olan Romalı politikacı; erdem kelimesi iyilik, ahlaklı olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. gibi niteliklerin genel adı; düşünce birliği kelime öbeği, sorunlara aynı taraftan bakmak; önder kelimesi, belli bir zaman ve durumlar içinde ilişkili bulunduğu küme veya toplumun tutum, davranış ve etkinliklerini değiştirip yönetme yeteneğini gösteren lider anlamına gelmektedir.

Yukarıdaki söylemde yan anlam boyutunda katil, haydut, Spartacus, erdem ve önder kelimelerinin söylem çözümlemesi kapsamına dahil edilmesi oldukça anlamlıdır. Bu söylemde katil kelimesi, bir ya da birkaç kişiyi katleden birini ifade eder. Romalı bir komutan olan Marcus Antonius'un katil olarak nitelendirilebilmesi için de birini öldürmüş olması gerekir. Dolayısıyla Cicero'nun bu söylemindeki katil kelimesinin amacı, Marcus Antonius'un hayatına son verdiği kişi ya da kişilerin, tanınmış asil Romalı(lar) olduğunu vurgulamak olabilir. Cicero burada Roma halkının aklında Marcus Antonius'u suçlu gösterme stratejisi içerisinde. Böylelikle Romalıların zihninde Marcus Antonius'a ilişkin soru işareti bırakmak istiyor olabilir. Haydut kelimesi ise bu söylem kapsamında yağmayı ya da yağmacılığı çağrıştırır şekilde kullanılmıştır. Yağmacılık kelimesi, kurulu bir düzeni alt üst etmek anlamı taşır. Aslında Cicero burada Marcus Antonius'un bir gün gelip Roma'yı da yağmalayacağına dikkat çekmek istemektedir. Bu anlamda, çağdaş dünya düzenini etkileyecek güç ve yeterliliği kazanmış olan Roma'nın haşmetini kaybetme olasılığı işlenmeye çalışılmıştır. Spartacus kelimesinin söyleme kattığı anlam, Marcus Antonius'un bir gladyatör ve köle olarak kabul edilmesini içermektedir. Bir köle hareketini başlatarak iki Roma ordusunu yenilgiye uğratan Spartacus en nihayetinde bir köledir. Cicero, bu söyleminde Marcus Antonius'u Spartacus ile özdeş gösterme stratejisi uygulamak suretiyle onun Roma vatandaşı olarak değil ülkeyi yağmalayan bir haydut ve ülkesine karşı ayaklanan bir köle olduğuna dikkat çekmek istiyor. Gerçekten de eğer Marcus Antonius bir köle olarak sıfatlandırılıyorsa, o zaman Romalı olması söz konusu değildir. Erdem kelimesinin söylemdeki yan anlamı, düşünsel olgunluktan doğan düşünce birliğine işaret etmektedir. Bu söylemde erdem sadece Romalılara ait bir sıfat olduğunu vurgulayan Cicero, kendini Catilina'ya benzeten ancak daha çok bir Spartacus gibi hareket eden Marcus Antonius ile yapılacak en etkin mücadelenin, duygusal değil tam aksine akılcı bir strateji üzerinde yükselmesi gerektiğine dikkat çekmeye

çalışmıştır. Başka bir anlatımla Marcus Antonius'un bir Romalı gibi davranmadığı ve erdemli bir kişiliği olmadığını tüm Roma'ya göstermiştir. Bu, erdem, erdemini kazanmamış ya da kaybetmiş bir kişiye her zaman için üstün geleceği anlamında yorumlanabilir. Bu söylemde Cicero, erdem, etkinleşebilmesi için öncelikle düşünce birliğinin sağlanması, söz konusu düşünce birliğinin siyasi, askeri ve lojistik bir ittifak ile taçlandırılması gerektiğini anlatmak ister. Hiç kuşku yok ki, erdeme dayalı böylesi siyasi ve askeri ittifakın bir öndere ihtiyacı vardır. O önder de yine bir Roma vatandaşı olan Caesar'ın manevi oğlu Octavianus'tan başkası değildir. Bu söylemde bir zamanlar triumvirlik üyesi olup şimdi Roma düşmanı haline gelmiş Marcus Antonius'un yeni bir Spartacus haline gelmesini engelleyecek önderin Octavianus'tan başkası olamayacağı vurgulanmaktadır. Bu anlamda Romalıların erdem bütünlüğü üzerine yükselmiş olan bir gücü yönetmesi ve yeni bir Spartacus'u alt etmesi ancak ve ancak Octavianus'un önderliğinde olabilir. Octavianus'un Romalılara yapacağı bu önderlik ise Roma'nın gücüne güç katacaktır.

Yukarıdaki söylem sentaks boyutta çözümlendiğinde, Ey Romalılar kelime öbeğinin söylemin ilk cümlesinin öznesi olarak en başta yer alması, söylemin sadece Romalılara yönelik olduğunun işareti olarak değerlendirilebilir. İkinci olarak söylemin son cümlesinin yüklem, duyacaksınız kelimesi olması, Romalıların yakın zamanda çok iyi bir haber alacağını anlatmak için kullanılmıştır. Üçüncü olarak söylemdeki ikinci cümlede Marcus Antonius'un bir taraftan Spartacus ile diğer taraftan da Catilina ile karşılaştırılması, oldukça dikkat çekicidir. Söylem semiyolojik boyutta çözümlendiğinde, Cicero'nun hitap ettiği toplulukta erdemli olmanın faziletini bir simge olarak canlandırma girişimi dikkat çekmektedir. Bu bağlamda erdemli olmanın, haydutluk ve katillikten uzak kalmaya ve Roma'ya sadakatle bağlılık gerektirdiği vurgulanmaya çalışılmıştır. Spartacus ve Catilina örneği, Romalıların gözünde Marcus Antonius özelinde yeniden canlandırılmış olmaktadır.

Söylem semantik, sentaks ve semiyoloji boyutları birlikte değerlendirilerek yeniden yapılandırılacak olursa şöyle bir biçim alacaktır: "Ey Romalılar her kim ki Roma'ya karşı çıktı mutlak surette cevabını aldı, cezasını en ağır şekilde çekti. Bakın işte Spartacus, bakın işte Catilina bunlar hep ibretlik örnekler. Ancak Marcus Antonius bir Spartacus olmak için hızla yol alırken, Catilina'nın gösterdiği başarıyı dahi gösteremedi. Çünkü Marcus Antonius artık hem bir Romalı değildir hem de erdem sahibi

olmaktan çok uzaktır. Gün erdemli olma ve Octavianus'un etrafında toplanma günüdür.”

5-Beşinci Philippicae Söylevi

Cicero, Beşinci Philippicae Söylevi'nde Marcus Antonius'a savaş açılması önerisinde bulunmuştur. Zira Marcus Antonius'a elçi göndermenin yerinde bir karar olmadığını savunmaktadır. Bu süreçte Marcus Antonius'un yolsuzluklarına değinmiş ona elçi göndermenin işe yaramayacağı hususunu yinelemiştir.⁴⁷

“...Antoniuslar'ın tüm yolculuğu boyunca yağmadan, altüst etmekten, kıyımdan, soygundan başka ne vardı? ...”⁴⁸

Düz, yan ve karmaşık anlam çözümlemesi açısından yukarıdaki söylemi semantik boyutta değerlendirmek için Antoniuslar'ın yağma, alt üst etme, kıyım, soygun gibi kelime ve kelime öbekleri üzerine odaklanması gerekir. Düz anlam açısından Antoniuslar kelimesi Romalı komutan ve ona destek veren kesimleri; yağma kelimesi birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı mülkü alıp kaçması; altüst etmek kelime öbeği, düzenli bir şeyi çok karışık hale getirmek; kıyım kelimesi görev yönünden kötü bir duruma sokma, haksızlığa uğratma; soygun kelimesi çete durumunda bir araya gelmiş haydutlar tarafından yapılan silahlı hırsızlık eylemini anlatır.

Yan anlam çözümlemesi açısından bakıldığında Antoniuslar kelimesinin cümleye kattığı anlam Marcus Antonius sülalesinin genel özelliği olabileceği gibi Marcus Antonius gibi düşünüp onun yolunda hareket edenler olarak da değerlendirilebilir. Birlikte hareket edenler her ne kadar bir şeyleri gerçekleştirmek için bir araya gelmiş uyumlu bir grup olacak şekilde olumlu bir içeriğe sahip gibi görünse de kurulu düzenin inisiyatifini elinde bulunduranların kendi kurdukları bu düzene uyma çabasını kendisinde geliştiremeyenler ya da kasıtlı olarak kurulu düzene uymak istemeyenleri ötekileştirmek için kullananlar da olabilir. Bunlar çoğunlukla kurulu düzenin inisiyatifini elinde bulunduranların gücünü riske sokacak tarzda işler yaparlar. Düzeni bozacak tarzda işler yapmaya

⁴⁷ Marcus Tullius Cicero, Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 158-159.

⁴⁸ Cicero, Philippicae Söylevleri, V.IX.25.

başladıkları anda fark edilmeleri ise oldukça güçtür. Yağma kelimesi, bir bölgedeki kurulu düzenin elzem bileşenlerin bir kaçını geri dönülmesi güç zarara uğratmak, zararın sonucunda o bileşenleri ateşe vermeyi de içeren bir yan anlama sahiptir. Bu anlamda bir köyü, kasabayı ya bir kenti yağmalamak, onun her şeyini ele geçirdikten sonra geri kalan unsurları ateşe vermek demektir. Bir bölgede ortaya çıkan küçük bir kıvılcım bile o bölgeyi içinde yaşam unsurları barınmayacak hale getirebilir. Altüst etmek kelimesi, yan anlam açısından bir düzensizlik ve nizamsızlık halini anlatan kelime olarak cümledeki yerini almıştır. Bir şeyin altını üstüne getirmek demek, bir anlamda onu ters çevirmek anlamına geleceğinden insanların belirli davranış örüntülerini başarısızlığa uğratmak demektir. Dolayısıyla altüst etmek, herhangi bir sağa sola çevirme eyleminden farklıdır. Kötü bir duruma sokma, haksızlığa uğratma anlamına gelen kıyım kelimesi, bir ulusun veya soyun ortadan kaldırılması, yok edilmesi açısından yorumlandığında kelimenin, cümlenin işleyişine, bir ulusun topyekûn ortadan kaldırılması anlamını katmakta olduğu görülebilir. Ayrıca kıyım, bir insan soyunun ortadan kaldırılmasının yanı sıra o ulusun kültür, medeniyet, alışkanlık, değer, norm ve inancının da son bulması demektir.

Yukarıdaki söylemi sentaks boyutta bir çözümlemeye tabi tutmak gerekirse, Antoniuslar kelimesinin cümle içindeki görevinin özne olması oldukça dikkat çekicidir. Öznenin çoğul olması ve bir topluluğu içermesi, tüm düzeni bozacak tarzdaki işleri Marcus Antonius'un tek başına yapmadığını ve buna bağlı olarak hala Roma'nın içinde dikkate değer ölçülerde bir desteği olduğunu anlatarak cümleyi pekiştirmiştir. İkinci olarak "başka", "ne" ve "vardı" kelime öbeklerinin cümle içerisindeki dizilişi göz önünde bulundurulduğunda, cümlenin, Antoniuslar tüm kötülükleri yaptılar, daha yapabilecekleri herhangi bir şey kalmadı ya da iyi denilebilecek hiçbir şey yapmadılar gibi bir yapıya kavuşur. Cümlenin yüklem görevindeki kelimesinin olumlu anlamında "var" şekilde düzenlenip, yüklemden hemen önce "başka ne" kelime öbeğinin getirilmesi, cümlenin genel yapısına, Antoniusların yaptıkları şeylerden daha kötü herhangi bir şey olamayacağı anlamı katmıştır. Üçüncü olarak "yağma", "altüst etme", "kıyım" ve "soygun" gibi doğası gereği birbirinden çok da farklı olmayan kelimelerin cümle içerisinde art arda dizilişi, cümlenin genel olumsuz anlatımı pekiştirmiştir. Dördüncü olarak cümlenin sonundaki soru işareti, Cicero'nun Antoniusları doğrudan kendi yargıları ile suçlamadığını, üstelik kendi düşüncesini topluluğa da benimsetmek ve buradan bir Marcus Antonius karşıtı ideoloji oluşturma girişiminin bir göstergesi olduğunu

gösterir. Bu, Cicero'nun bir topluluğa kendi düşüncesini dayatma çabasından çok herkesin Antoniuslar ile ilgili yaşadığı olumsuz deneyimleri yeniden gözünde canlandırması anlamına gelir. Bu doğrultuda Cicero, halkın düşüncesine saygı duyduğunu vurgulamak için Antoniusların yaptığı kötü olmayan eylemleri bile halkın kötü olarak yorumlamasını sağlama stratejisi uygulamaya çalışmış olabilir. Zira kesin bir yargıyı bir topluluğa iletmek yerine bir söylemin sonunu soru işareti ile bitirmek, hitap eden kişinin evet benim düşüncem budur, ancak benim düşüncem kadar topluluğun ne düşündüğünün de bir o kadar önemi vardır anlamına gelir. Bir anlamda Cicero'nun bu söyleviden sonra hitap ettiği topluluğun zihninde “Antoniuslar büyük bir soru işaretinden başka bir şey değil” düşüncesinin belirmesi mümkündür. Söylem semiyolojik boyutta çözümlendiğinde, Cicero'nun hitap ettiği toplulukta ahlaklı ve ahlaklı olmayı bir simge olarak canlandırma girişimi dikkat çekmektedir. Bu anlamda bir ordu ile savaşın bir bölgeyi fethetmek başka bir şey, masum insanları katlettikten sonra bir bölgeye hakim olmak başka bir şeydir. Birincisi Roma'ya yakışan bir strateji iken ikincisinin böyle olduğu söylenemez. Bu, Roma'nın bir Vandal olmadığı, tam tersine Roma'nın ve Roma ordusunun cesur askerlerden ve komutanlardan oluştuğu anlamına gelir.

Söylem semantik, sentaks ve semiyoloji boyutları birlikte değerlendirilerek yeniden yapılandırılacak olursa şöyle bir biçim alacaktır: “Asil Roma dünya tarihinde ilk kez Marcus Antonius ve yandaşlarının yaptıkları ile asaletini kaybetmek üzere. Yağma, altüst etme, kıyım ve soygun gibi düzen bozucu eylemler yapanlar kısa vadede kazançlı çıkmış gibi görünseler de uzun vadede hem kendileri kaybedecek hem de soylu Roma'nın adını kötü şekilde etkileyecektir. Roma hakkında kötü konuşanlar ile mücadele etmek yerine eylemleriyle Roma'nın adını kötüye çıkarmış olan bu kişileri Romalı olmaktan çıkararak işe başlayalım. Asil Romalılar siz de bir şeyler söyleyin, sizler ne dersiniz? Şimdi Antoniuslar ile ilgili tüm bu soru işaretlerinin yanıtını bulma zamanıdır”

Cicero, Marcus Antonius'un tutarsızlığı ve kararsızlığı konusunda da eleştirmiştir. Onun Roma'ya karşı mücadelesi ve vatana ihanet sürecinde özellikle yabancı güçlerden destek almasından fazlasıyla rahatsız olan Cicero, bunu söylevinde dile getirmektedir.

“...Bu son derece çılgın, tüm kararlarda paldır küldür konuşan bu kararsız adam, yalnız kendi ordusuyla değil, yabancı soylardan oluşan

kümelerle bize savaş açma konusunda, sanırım kararsız olurdu⁴⁹, öyle ki onun öfkesini Alp Dağları'ndan oluşan duvarla bile önleyemedik...⁵⁰

Düz, yan ve karmaşık anlam çözümlemesi açısından yukarıdaki söylemi semantik boyutta değerlendirmek gerekirse, çılgın, paldır küldür, kararsız, yabancı, soy, öfke, Alp Dağları, duvar, önlemek kelime ya da kelime öbekleri üzerinde durmak oldukça önemlidir. Düz anlam açısından çılgın kelimesi, aşırı davranışlarda bulunmayı; paldır kültür kelime öbeği, düzgün iş yapmaya önem vermemeyi; kararsız kelimesi, karşısına konulan seçeneklerden birini tercih etme yeteneğinden yoksun olmayı; yabancı kelimesi, başka bir millet ya da kültürden olan kimseyi; soy kelimesi, bir atadan gelen topluluğu; öfke kelimesi, engellenme, incinme veya gözdağı karşısında sergilenen saldırganlığı; Alp Dağları kelime öbeği büyük yer tutan dağ silsilesini; duvar kelimesi, bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla gibi malzeme ile yapılan dikey düzlemi; önlemek kelimesi ortaya çıkacağı düşünülen bir tehlikeyi durdurmayı anlatır.

Yan anlam çözümlemesi açısından çılgın kelimesinin cümleye kattığı anlam, aklı ile hareket etmek yerine duyguları ile hareket eden, çoğu zaman da hesap yapma yeteneğini kendinde geliştirememiş kişi olarak karşımıza çıkar. Ayrıca çılgın kelimesinin cümleye kattığı yan anlam ile paldır küldür kelime öbeğinin cümleye kattığı yan anlam sentezlendiğinde, söylemin güçlü bileşenlerinden biri kendini göstermeye başlar. Şöyle ki, düşünmeden, planlamadan ve strateji oluşturmadan harekete geçmeyi anlatan paldır küldür kelime öbeği, yukarıdaki söylemde çılgın kelimesi ile daha da pekiştirilmiştir. Aslında paldır küldür kelime öbeğinin yanına bir de konuşma kelimesi gelince, düşünmeden konuşan, söylediklerinin sonucunun ne olacağını hesaba kitaba tabi tutmadan aklına geleni, yine aklına geldiği şekliyle söyleyen kişinin özelliklerine gönderme yapar. Ayrıca yukarıda sözü geçen kelime ve kelime öbeklerinin adam kelimesi ile pekiştirildiği ileri sürülebilir. Bu anlamda adam kelimesinin yan anlamının hiçbir özelliği olmayan sıradan biri olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, Romalı bir komutan olan Marcus Antonius'un, milliyeti bile belli olmayan sıradan bir insan konumuna indirgendini görmek mümkündür. Kararsız kelimesi, yan

⁴⁹ Cicero burada Marcus Antonius ile alay ediyor. Bkz. Marcus Tullius Cicero, Philippicae Söylevleri I (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara 2000, s. 179. Dip. 2.

⁵⁰ Cicero, Philippicae Söylevleri, V.XIII.37.

anlam açısından ne zaman ne koşulda ne yapacağı belli olmayan ve kendisi ile ne iş tutulabilecek ne de işbirliği yapılabilecek bir kişiyi ifade eder. Başka bir anlatımla kararını vermeyen kişi, iş yapmayı düşündüğü kişiye güven veremez, böylelikle iki kişi arasında güvensizlik oluşur. Güvensizliğin oluşması ittifak yapmayı güçleştiren önemli amillerden biri olarak karşımıza çıkar. Aslına bakılırsa çılgın kelimesi, paldır kültür kelime öbeği ve kararsız kelimeleri birlikte çözümlendiğinde, söylemde güvensizlik durumu, güvensiz kelimesi hiç kullanılmadan en etkili bir dille anlatılmış olur. Yukarıdaki söylemin yan anlam çözümlemesini daha da işlevsel kılabilmek adına yabancı ve soy kelimelerinin sentezlenerek ele alınması önemlidir. Soy kelimesi bir asalet, bir köklülük, yerleşmişlik ve yetkinlik durumunu ifade eder. Soy kelimesi her ne koşulda gündeme gelirse gelsin bir kez konuşma konusu yapılması durumunda, topluluğun diğer öbeklerinden ya da gruplarından daha üstün olmayı vurgulayıcı bir işlev görür. Gerçekten de soy kelimesi doğası gereğince bir başka grup ya da grupları daha güçsüz gösterme işlevini yerine getirir. Soy kelimesinin yabancı kelimesi ile pekiştirilmesi, bu söylem kapsamında bir Romalıların bir de diğer soyların olduğunun altını çizmektedir. Bu anlamda Romalıların üstün soy, diğerleri ise sıradan topluluklardır. Hangi Romalı diğer soylardan biri ile işbirliği yaparsa, yaptığı iş verimli ve başarılı dahi olsa, kötü bir şey olarak görülür ve algılanır. Bu söylemde Romalı komutan Marcus Antonius'un yabancı soylardan kurduğu ordu ile yine Roma'ya savaş açacağı anlatılmak suretiyle Marcus Antonius'un bir Roma ve Romalı düşmanı olduğuna dikkat çekilmiştir. Marcus Antonius'un Roma ve Romalılara olan öfkesi, Romalıların arasından gördüğü desteğin azlığı, Marcus Antonius'u diğer milletlerden destek sağlama yoluna itmiştir. Romalıların göre Marcus Antonius'un diğer milletlerden sağladığı bu destek Marcus Antonius'un Romalıların olan öfkesinin sonucu, Marcus Antonius'a göre ise bir Romalı olan kendisine Romalıların destek vermemesi onun haklı öfkesinin nedenidir. Bu açıdan bakıldığında, yakın bir tarihte çıkması muhtemel bir savaşın mutlak suretle engellenmesi gerekir. Gerçekten de her ne kadar Roma düşmanı olarak ilan edildiği için Romalı olarak görülmeyen Marcus Antonius'un Romalıların savaş açması, bir anlamda Romalıların Romalıların kırıdırılması anlamına gelmektedir. Bu anlamda Romanın kendi geleceğini güvence altına alması kaçınılmaz olmaktadır. Bu doğrultuda Roma'nın alacağı en büyük önlemlerden biri, Marcus Antonius'u engellemek için Alp Dağları kadar yüksek ve heybetli bir duvar örülmesi olacaktır. Böylelikle öfke, duvar ve önlemek kelimeleri ile Alp Dağları kelime öbeğinden oluşan söylemin güç bileşenlerinden bir diğeri kendini

göstermiş olmaktadır. Öfke kelimesinin söylemdeki önemi, öfkenin büyüklüğü Alp Dağları'nın haşmeti ile anlatılmaya çalışılmıştır. Bir başka anlatımla Cicero'ya göre Marcus Antonius'un Romalılara öfkesi öylesine artmıştır ki, böylesine bir öfkenin önlenmesi yine bu öfkeye karşı koyabilecek güçteki Alp Dağları ile simgeleştirilmiştir. Sadece Roma'ya ait olmayan Alp Dağları'nın söylemdeki kullanımı, yükselen bir doğu tehlikesine karşı Alp Dağları'nın içinden geçtiği batılı devletlerin bir araya gelerek büyük bir ittifak oluşturmasıdır. Söz konusu bu batılı ittifakın öylesine büyük ve muazzam bir duvar örmesi gerekir ki, yabancı güçlerin Roma'ya saldırısını önleyebilsin. Aslına bakılacak olursa Cicero, Alp Dağları kadar haşmetli bir duvarın bile yabancıların Roma'ya saldırısını önlemekte işe yarayıp yaramayacağı konusunda ciddi anlamda endişelidir. Bu endişe düzeyini yüksek tutmaya çalışan Cicero, söyleminde Roma'nın kurtuluşunun tüm batının kurtuluşu anlamına geleceğine vurgu yaparak, olası bir batılı ittifakın gücünü daha da artırmak isteyen bir strateji sergiler.

Yukarıdaki söylemi sentaks boyutta bir çözümlmeye tabi tutmak gerekirse, söylemdeki en dikkat çekici tablonun, cümlede özne görevindeki adam kelimesidir. Cümledeki adam kelimesi her şeyden önce cümlenin başındaki işaret sıfatı görevindeki bu kelimesi ile pekiştirilmiştir. Cümlede bir sıradanlığı anlatmak üzere kullanılan adam kelimesi, bir anlamda cümlenin başında kullanılan bu kelimesi ile hedef gösterilmiştir. Ayrıca cümlenin başındaki bu kelimesi ile adam kelimesinin arasındaki Marcus Antonius'u anlatan olumsuz sıfatlamalar da işaret edilen sıradan adamın yine olumlu olmayan özelliklerini ve kişilik yapısını anlatmak görevini üstlenmişlerdir. Söylemdeki ikinci dikkat çekici tablo, “değil” kelimesi ile birbirine bağlanan bir bileşeni “kendi ordusuyla”, diğer bileşeni ise “yabancı soylardan oluşan kümelerle” olan vurgulama ifadesidir. Gerçekten de cümlede sadece “yabancı soylardan oluşan” ifadesi tek başına yer almış olsaydı, söylem özelliği söz konusu dahi olmayabilirdi. Ancak cümle önce neyin olmadığını ifade etmek üzere kullanılan “değil” kelimesi ile kitlelerin dikkatini çekebilecek yeterlilikte bir söylem özelliği kazanmıştır. Böylelikle asil bir Romalı komutan olması gereken Marcus Antonius, yine Roma'nın kendi ordusunda bir kahraman olarak yabancılara karşı savaşacağı yerde yabancıları yanına alıp Roma'ya karşı savaşma yoluna gitmiştir. Söylemde dikkat çeken üçüncü unsur cümlenin yüklemi görevindeki “kararsız olmak” kelime öbeğidir. Yan anlam çözümlemesinde de sözünü ettiğimiz gibi güvensizlik kavramını çağrıştıran kararsız kelimesi vurgulanmaya çalışılmıştır. Başka bir anlatımla bu söylemin en önemli vurgu noktası,

Marcus Antonius'un güvenilmez biri olduğudur. Söylemde dikkat çeken dördüncü unsur "öyle ki" edatıdır. Söz konusu bu edat, aslında sıralı bağlı iki cümleyi birbirine bağlamıştır. Böylelikle Marcus Antonius'un nasıllığına güvenilmez biri olduğu ise cümledeki bir başka metafor olan Alp Dağları'nı kullanarak pekiştirilmektedir. Söylemdeki diğer önemli unsur cümlenin bir diğer edatı olan "bile" kelimesidir. Bu anlamda bile kelimesinin yüklemden hemen önce gelmesi, Marcus Antonius'un öfkesini engelleyebilecek herhangi bir gücün hali hazırda mevcut olmadığına vurgunun dozunu artırmıştır. Söylemdeki son dikkat çekici unsur ise ikinci cümlenin yüklem görevindeki kelimesinin "önleyememek" olmasıdır.

Söylem semiyotik boyutta çözümlendiğinde, kararsız kişilik yapısına tamah edilmemesinin önemine ilişkin bir bilginin ve çağrının Roma halkına aktarıldığı açıkça ortaya çıkar. Ayrıca en az kararsızlık kadar önemli bir başka şey de öfkeli kişilik yapısıdır. Öfkeli insanların akliselim düşünce yeteneklerinin yeterince gelişmediği vurgulanmıştır. Kendi devletinin ordusuna karşı savaşı bir komutan nasıl akliselim bir davranış içinde olabilir teması, komutan ve ordu simgeleri ile işlenmeye çalışılmıştır. Bir taraftan öfke diğer taraftan da söz konusu öfkeye karşı alınacak önlemlerin Alp Dağları gibi tek bir simge de toplanması, kitleye aktarılan bilgilerin Alp Dağları kadar gerçek olduğunu ortaya koymuştur.

Söylem semantik, sentaks ve semiyoloji boyutları birlikte değerlendirilerek önerilenler doğrultusunda yeniden yapılandırıldığında, "... Roma'nın aslı ve esası güven ve itibardır. Asil Romalılar, üstün soya sahip olmaları açısından diğer milletlerden özellikle de doğulu milletlerden ayrılırlar. Güvenilmez ve saygın olmayan milletlerden asker toplamak suretiyle ordu kuran Marcus Antonius tam bir gaflet ve dalaletin içindedir. Anlaşılan o ki, onu Romalılara karşı ayıplarından ne durdurabilecek ne arındırabilecek bir güç yoktur. Marcus Antonius'un gözünü öylesine bir Roma düşmanlığı bürümüştür ki, öfkesi haşmetli Alp Dağları'nı bile aşarak Roma'ya gelmiştir. Eğer yeterli önlem almazsak önce Marcus Antonius sonrasında da beraberindeki milletlerin askerleri ve halkı Roma'yı Roma olmaktan çıkaracaklardır. Korkarım yabancı soyunun Roma'ya karışmasına Alp Dağları dahi engelleyemeyecektir. Bu anlamda yabancı saldırılarına karşı koymak için en etkili yol Alp Dağları'nın içinden geçtiği milletlerin güven temeline dayalı bir ittifak kurmasıdır... " şekline dönüşecektir.

Sonuç

Bu çalışma kapsamında Cicero'nun Marcus Antonius'a yönelttiği Roma düşmanlığı temasının en yoğun olarak işlendiği dördüncü ve beşinci söylevlerden 2'şer tane olacak şekilde 4 bağlama uygulanan eleştirel söylem çözümlemesinden elde edilen iki temel sonuçtan söz edilebilir. Bu sonuçlardan biri, Cicero'nun söylevlerindeki tematik vurgunun farklılığına ilişkindir. İkinci sonuç ise Cicero'nun Marcus Antonius'a yönelik olarak hazırladığı söz konusu bu söylevlerden hangilerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Birinci sonuç şöyle bir tablo ortaya koymaktadır: Cicero'nun Marcus Antonius'a yönelik olarak kaleme aldığı dördüncü söylevdeki ilk bağlam, üstün ulus ve yüce Roma temalarını ön plana çıkarmaktadır. Söylevin bu ilk bağlamında vatanseverlik ve Romalı olmanın asaleti işlenmeye çalışılmıştır. Dördüncü söylevdeki ikinci bağlam, Marcus Antonius'u tarihteki örneklere gönderme yaparak başarısız gösterirken; Octavianus'un önderliğinin erdemlilik ile doğru orantılı olduğunu işlemektedir. Dördüncü söylevin bu ikinci bağlamında bir zamanlar triumvirlik üyesi olarak Caesar'ın iktidarını daha ileriye götürmek için yola çıkmış olan Octavianus ve Marcus Antonius'un karşılaştırılması fazlasıyla ön plandadır. Bu anlamda Caesar, isyanların başrolündeki kişiler olan Catilina ve Spartacus kadar başarılı olarak görülmezken; Octavianus'un tüm Romalıları bir arada toplayabilecek güce sahip erdemli bir lider olduğu ortaya konmaktadır. Cicero'nun beşinci

söylevinin birinci bağlamı, Marcus Antonius'un faaliyetlerinin Roma'nın asaletini zedelediğini vurgulamaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Gerçekten de Cicero'nun beşinci söylevinin bu ilk bağlamı, Marcus Antonius'un, batıdan doğuya doğru ilerlerken başka toprakları yağmaladığı, kıyım ve soygun yaptığı ve böyle faaliyetlerin de Roma'nın asaleti ve yüceliğine zarar verdiği anlamı daha belirgin olarak işlenmektedir. Burada Cicero, Marcus Antonius destekçilerini de adeta yandaşlar-kafadarlar anlamına gelen Antoniuslar ifadesi ile kinayeli bir şekilde kaleme almaktadır. Cicero'nun beşinci söylevindeki ikinci bağlam, yabancı soyunun Roma'ya karışacağı endişesi üzerine kurulmuştur. Burada Marcus Antonius'un Octavianus Roma'sını alt etmek için Romalı olmayan unsurlarla işbirliği yapmak suretiyle bir ordu kurma girişiminde bulunduğunu, Roma ordusunun Marcus Antonius'un bu girişimine karşı koyamaması durumunda üstün soya sahip, güvenilir ve itibarlı Roma'dan eser kalmayacağına dikkat çeker. Bu anlamda farklı bölgelerden gelecek olan yabancıların batıya girişine ilişkin önlem alınması gerektiğinin altı çizilmiştir. Beşinci söylevin bu bağlamında Alp Dağları'na sahip devletlerin doğuya karşı bir ittifak oluşturmasının önemi vurgulanmıştır.

Cicero'nun söylevlerinin benzerliğini ortaya koyan ikinci sonuca göre dördüncü söylevin birinci bağlamı ile beşinci söylevin ikinci bağlamı, Roma'nı asaleti ve soyluluğu vurgusu bakımından birbirine benzerdir. Her iki bağlamda da böylesi bir Roma'ya sahip çıkmanın tam bir vatanseverlik göstergesi olacağı vurgulanmıştır. Ayrıca Cicero'nun dördüncü söylevinin ikinci bağlamı ile beşinci söylevin birinci bağlamı somut olarak Marcus Antonius'un başarısızlıklarını içermesi açısından büyük bir benzerlik arz etmektedir. Bu anlamda her iki bağlamda da Marcus Antonius'un başarısızlıkları ve Roma'ya ve onun ismine verdiği zararlar anlatılmıştır. Ancak Cicero'nun beşinci söylevinin birinci bağlamına oranla dördüncü söylevin ikinci bağlamı bir Octavianus methiyesi niteliğindedir. Öyle ki dördüncü söylevinin bu bağlamında Cicero, Romalılara adeta öykü mahiyetinde bir sunum yapmaktadır. Şöyle ki Cicero öncelikle tarihteki iki kötü örnek olan Spartacus ve Catilina'yı anlatıp, Roma'nın yüce erdemi sayesinde bu saldırıları nasıl bertaraf ettiklerini anlatarak işe başlamıştır. İkinci olarak adeta bir Spartacus ve Catilina hareketi başlatma çabası içinde olan Marcus Antonius'un tarihteki örnekleri kadar bile başarılı olmadığını vurgulayarak öyküleştirmeye yoluna gitmiştir. Son olarak ise Roma'nın asaletinin devam ettirilebilmesi için yegane hükümdarın Octavianus

olduğunu vurgulayarak, doğunun saldırılarından gerçek kurtuluşun Octavianus ile mümkün olabileceğinin altını çizmiştir.

Özetle vurgulamak gerekirse, Cicero, Marcus Antonius ile Octavianus mücadelesinde Octavianus’u öven buna karşın Marcus Antonius’u yeren bir anlatıma sahiptir denilebilir. Octavianus’u överken herhangi bir model kullanmamasına karşın Marcus Antonius’u yererken tarihten somut örnekler kullanma yoluna gitmiştir. Ayrıca Cicero Octavianus’u bir Romalı olarak gösterirken, Marcus Antonius’un artık bir Romalı olmadığını gösterme eğilimindedir. Cicero, söylevlerinde belirgin bir şekilde birinin Caesar’ın ordu komutanı, diğerinin ise üvey oğlu olduğunu satır aralarında ustalıkla gizlemeyi başarmıştır.

Kaynakça

AĞAOĞULLARI, Mehmet Ali, 2011, İmparatorluktan Tanrı Devleti’ne, İmge Kitabevi, İstanbul

AKŞİN, Tülin, 1999, “Söylem Üstüne Söylem’lere Dair”, Doğu Batı, 3/9, s. 9-14.

APPIAN, Roman History, (Trans. Horace White), Vol. III, Books 1-3. 26, Loeb Classical Library, Harvard University Press, London 1964.

ATAYMAN ERÇELİK, Pelin, 2008, “Roma’nın Kuruluş Efsaneleri”, Doğu Batı, 11/47, s. 15-22.

ATEŞ, Toktamış, 2008, “Cumhuriyet”, Doğu Batı, 11/47, s. 64-82.

ATLAN, Sabahat, 2014, Roma Tarihinin Ana Hatları, I. Kısım Cumhuriyet Devri, TTK Basımevi, Ankara

BAL, Hüseyin, 2016, Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Sentez Yayıncılık, Bursa

BAŞ, Türker, 2008, Baş-Ulun Akturan, Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara

CAESAR, 2007, İç Savaş (Commentarii de Bello Civili), (Çev. F. Akderin), İstanbul.

CASSIUS DIO, 1916, Roman History, (Ed. J. Henderson), (Trans. Earnest Cary), Vol. IV, Books XLI-XLV, Loeb, Harvard University Press, London&New York

CICERO, M. Tullius, 1918, Philippics/Philippicae, (Ed. Albert Clark-Albert Curtis Clark), Oxford.

CICERO, M. Tullius, 2000, Philippicae Söylevleri I. (1-6. Kitaplar), (Çev. Gül Özaktürk), Öteki Matbaası, Ankara.

CRISPUS, 1973, Gaius Sallustius, Catilina Tertibi, (Çev. Güngör Öner Varınlıoğlu), Remzi Kitabevi, İstanbul.

DEMİRCİOĞLU, Halil, 2011, Roma Tarihi I, TTK Basımevi, Ankara, 2011

PLUTARKHOS, Marcus Antonius, (Çev. M. Özaktürk), TTK Basımevi, Ankara 1992.

PLUTARKHOS, İskender & Caesar, (Çev. F. Akderin), Alfa Yayıncılık, İstanbul 2007.

PUNCH, Keith F., 2005, Sosyal Araştırmalara Giriş. Nicel ve Nitel Yaklaşımlar, (Çev. D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz), Siyasal Kitabevi, Ankara

ROUX, Patrick L, 2011, Roma İmparatorluğu, (Çev. İsmail Yerguz), Dost Kitabevi, Ankara

STRABO, Geography, 1967, (Trans. H. L. Jones), Loeb Classical Library, Vol. 8, Book 17 and General Index, Harvard University Press, Cambridge.

SUETONIUS, 2008, On İki Caesar'ın Yaşamı, (Çev. F. Telatar-G. Özaktürk), TTK Basımevi, Ankara.

TITUS LIVIUS, 1919, The History of Rome/Historiae Ab Urbe Condita, (Trans. Benjamin Oliver Foster), Harvard University Press, London.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea

Cilt:IV Sayı:XIII/ Aralık/MMXVII

Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ

Güzel/atdd/ 0000-0001-6772-4108-Güzel/atdd/0000-0002-2918-0194

Makale Başv. Tarihi:12/11/2017

Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

VERGILIUS, 2010, Aeneas, (Çev. İ. Z. Eyuboğlu), Payel Yayınları,
İstanbul.